

Nr 49

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statens bakteriologiska laboratorium för budgetåret 1961/62 m. m.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under elfte huvudtiteln, punkterna 21 och 22, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar och Omkostnader för budgetåret 1961/62 beräkna två förslagsanslag av 6 400 000 och 3 500 000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 37, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 27 januari 1961, föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens bakteriologiska laboratorium, som föranledes av vad departementschefen förordad, dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62, dels ock till Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar och Omkostnader för samma budgetår anvisa två förslagsanslag av 6 447 000 och 3 493 000 kronor.

Propositionen

I propositionen förordas en omorganisation av statens bakteriologiska laboratorium (SBL). Förslaget bygger på en i stort sett oförändrad inriktning av verksamheten vid laboratoriet. Tillverkningen av difteri- och stelkramps-sera föreslås dock skola nedläggas och ersättas med import.

Propositionens förslag innebär att den bakteriella och mykologiska diagnostiken sammanföres till en bakteriologisk avdelning samt att virusdiagnostiken utbrytes ur den nuvarande virusavdelningen och bildar en särskild virologisk avdelning, som förutsättes bli väsentligt utbyggd. Tillverkningen av viruspreparat sammanslås med tillverkningen av bakteriella preparat i en produktionsavdelning bestående av en driftsenhet för rutinproduktion samt två sektioner för kontroll- och utvecklingsarbete i anknytning till produktionen av bakteriella resp. virologiska preparat.

Framställningen av bakteriella preparat, vid vilken odling av bakterier f. n. sker i mindre kärl, förutsättes framdeles bli bedriven i stordriftliknande former genom successiv övergång till odling av bakterier i tankar.

Övergången till tankodling, som möjliggör vissa personalbesparingar, kräver lokaltillskott i form av en tillbyggnad. Även i övrigt förutsättes vissa omdispositioner av laboratoriets nuvarande lokaler.

I rationaliseringssyfte föreslås att vissa servicefunktioner såsom djurhållning och substratberedning, som f. n. är utspridda på laboratoriets olika avdelningar, sammanföres till gemensamma större enheter.

Hästhållningen vid SBL förutskickas på längre sikt bli övertagen av statens veterinärmedicinska anstalt. Även i andra avseenden förordas att närmare samarbete mellan de båda institutionerna.

För att tillförsäkra laboratoriet kvalificerad arbetskraft på de ledande befattningarna föreslås föreståndaren för laboratoriet bli placerad i lönegrad B 5 och avdelningsföreståndarna för diagnostiska och virologiska avdelningarna samt produktionsavdelningen i B 3. Laboratorerna föreslås uppflyttade från A 26 till B 1. Driftsenheten vid produktionsavdelningen ställes under ledning av en driftsingenjör i B 1. Ekonomiavdelningens chef föreslås slutligen uppflyttad till B 1.

När det gäller personalförändringar i övrigt innebär propositionens förslag en förstärkning av i första hand personalen för den virusdiagnostiska verksamheten och den administrativa personalen å ekonomiavdelningen. För nästa budgetår föreslås ett nettotillskott av 39 nya tjänster. De personalbesparingar, som omorganisationen å andra sidan syftar till att möjliggöra, kan i stort sett inte uppnås förrän metodomläggningen beträffande framställningen av bakteriella preparat genomförts, vilket i sin tur är avhängigt av uppförandet av den föreslagna tillbyggnaden och utprovandet av den nya framställningstekniken.

Omorganisationen förutsättes bli genomförd i etapper och vara avslutad år 1967.

För budgetåret 1961/62 äskas till avlöningar 6 447 000 kronor och till omkostnader 3 493 000 kronor. Totalt innebär förslaget icke-automatiska höjningar i förhållande till innevarande budgetår med cirka 800 000 kronor.

Beträffande detaljerna i departementschefens förslag tillåter sig utskottet — i den mån redogörelse inte lämnas i det följande — att hänvisa till propositionen.

Utskottet

Statens bakteriologiska laboratorium har under 1950-talet varit föremål för utredningar, som möjliggjort principiella ställningstaganden i vissa avseenden. Å andra sidan har en långsiktig planering och rationalisering av vissa delar av laboratoriets verksamhet omöjliggjorts, bl. a. emedan frågan om produktionens förläggning till annat håll eller ersättande med import hela tiden varit öppen. I anslutning till den översyn av organisationen av

och verksamheten vid laboratoriet i dess helhet, som numera företagits av SBL-utredningen, bör nu såsom anförts i propositionen förutsättningar skapas för en planmässig utveckling av verksamheten.

Den undersökning som verkstälts angående läkemedelsindustriens och apoteksväsendets intresse för att upptaga produktion av bakteriologiska preparat har visat att man från ingetdera hållet för närvarande är intresserad av att påbörja någon nämnvärd sådan tillverkning. Såsom utskottet konstaterade vid sin behandling av förevarande anslag för budgetåret 1958/59 torde man sålunda alltjämt få räkna med att den övervägande delen av laboratoriets produktion av dylika preparat inom överblickbar framtid icke kommer att ersättas av annan inhemsk tillverkning. Då emellertid laboratoriet upprätthåller principen om full kostnadstäckning för de framställda preparaten, har, såsom utskottet erinrade om i förenämnda sammanhang, intresserade privata företag möjlighet att på lika villkor upptaga tillverkning av sera och vacciner inom landet under villkor att gällande säkerhets- och kvalitetskrav uppfylles.

De överväganden som skett rörande möjligheterna att ersätta tillverkningen av bakteriologiska preparat med import visar, att ett nedläggande av denna produktion skulle vara förenat med tvivelaktiga ekonomiska fördelar. Då vidare den inhemska produktionen är av största betydelse för att säkra tillgången på erforderliga kvantiteter vacciner och andra immuniseringsmedel, särskilt vid omfattande epidemier och med tanke på en krigssituation, ansluter sig utskottet till förslaget i propositionen om en i stort sett oförändrad inriktning av verksamheten vid laboratoriet. Den begränsning härutinnan, som ett nedläggande av tillverkningen av terapeutiska sera och ett ersättande av denna med import innebär, har allmänt godtagits av remissinstanserna. Till detta förslag kan även utskottet ansluta sig.

Förslagen i övrigt i propositionen om organisationen av laboratoriet synes innebära en rationalisering och ändamålsenlig inriktning av laboratoriets verksamhet. Vad departementschefen härutinnan föreslagit har därför inte föranlett någon erinran från utskottets sida.

Den i propositionen föreslagna personalorganisationen synes kunna godtagas som en ram för den framtida organisationen för laboratoriet. Den successiva förstärkning av personalen vilken sålunda erfordras bör emellertid såsom departementschefen framhållit framdeles kunna anpassas till sådana förändringar i fråga om arbetsuppgifter och arbetsmetoder, som kan aktualiseras på grund av den fortsatta utvecklingen inom laboratoriets verksamhetsområde.

Med hänsyn till de höga krav på fakkunskap och praktiska insikter, som måste ställas på de ledande befattningshavarna vid laboratoriet, och då laboratoriet bör ha möjlighet att konkurrera om sådan högt kvalificerad arbetskraft, tillstyrker utskottet även de för ifrågavarande tjänster förordade lönegradsförändringarna.

Även om de föreslagna byggnadsarbetena nu kommer i gång ett år senare än vad utredningen räknat med vill utskottet ansluta sig till departementschefens allmänna målsättning beträffande tidsplanen för omorganisationen, nämligen att omläggningen av metoderna och organisationen vid laboratoriet skall genomföras inom den av utredningen förutsatta tidsperioden och alltså vara avslutad år 1967.

Vad gäller laboratoriets budgetmässiga ställning har SBL-utredningen funnit, att nuvarande anslagskonstruktion omöjliggör en med hänsyn till verksamhetens art nödvändig och smidig flexibilitet i medelstilledningen. De jämkningar i denna konstruktion, som i anslutning härtill föreslås i propositionen, innebärande att en ny anslagspost till expertis och tillfällig arbetskraft uppföres i avlöningsstaten och fördelas på en av Kungl. Maj:t maximerad och en förslagsvis betecknad delpost, finner utskottet ändamålsenliga och ägnade att tillgodose önskemålen om en lättnad i budgetkonstruktionen. Utskottet tillstyrker därför, att dessa förslag genomföres. Beträffande sistnämnda delpost, vilken bör av laboratoriet kunna tagas i anspråk för täckande av ökade personalkostnader i anledning av inträffade epidemier eller andra oförutsedda händelser, vill utskottet dock i likhet med utredningen framhålla, att endast tillfälliga personalkostnader bör avföras från denna. Därest posten anlitas under ett budgetår, förutsätter utskottet liksom departementschefen, att laboratoriets styrelse i sina petita lämnar en redogörelse härför.

Under hänvisning vidare till att utskottet i det föregående godtagit de föreslagna personal- och tjänsteförändringarna tillstyrker utskottet den av departementschefen förordade avlöningsstaten för laboratoriet.

De omdispositioner och omrubriceringar som föreslagits under laboratoriets omkostnadsstat har inte föranlett någon erinran från utskottets sida. Även beräkningen av medelsbehovet under omkostnadsanslaget kan av utskottet godtagas.

Under återopande av det anförda och då Kungl. Maj:ts förslag i övriga delar inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens bakteriologiska laboratorium, som föranledes av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 27 januari 1961 förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	694 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	189 000
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	51 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	4 016 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 403 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	94 000
	<hr/>
	Summa kronor 6 447 000;

c) till *Statens bakteriologiska laboratorium*: Avlöningar för budgetåret 1961/62 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 6 447 000 kronor;

d) till *Statens bakteriologiska laboratorium*: Omkostnader för budgetåret 1961/62 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 3 493 000 kronor.

Stockholm den 11 april 1961

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Ivar Johansson, Birger Andersson, Bergman, Per Jacobsson, Fritz Persson, Ragnar Bergh, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Mårtensson, Svärd, Bertil Petersson, Lundström, Thorsten Larsson och Widén; samt

från andra kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Karlsson i Olofström, Almgren, Eliasson i Sundborn, Mellqvist, fröken Elmén, herrar Arvidson, Wedén, Cassel, Gustafsson i Skellefteå, Andersson i Knäred, Fagerlund och fru Holmberg.